

KMETOVALEC.

Gospodarski list s podobami.

Uradno glasilo c. kr. kmetijske  družbe vojvodstva kranjskega.

Ureduje Gustav Pirc, tajnik družbe.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu, ter velja po pošti prejemati 2 gold. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno. — Inserat (oznanilo) v „Kmetovalecu“ stane enkrat objavljen na celi strani 16 gold., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gold., na $\frac{1}{4}$ strani 4 gold., na $\frac{1}{8}$ strani 2 gold. in na $\frac{1}{16}$ strani 1 gold. Pri dvakratnem objavljenju 10% in pri trikratnem objavljenju 20% ceneje. Za večje inserate in priloge plača se po dogovoru. — Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano, Salendrove ulice števil. 5.

Štev. 6.

V Ljubljani, 31. marca 1887.

Leto IV.

Obseg: Goved švickega plemena. — Pridelujmo oves! — Kako vinograde varovati proti slani. — Kako svinje pitati. — Karbolinej. — Cepljenje v sklad. — Mrčes, ki naj ga sadjarji spomladi pokončujejo. — Gospodarske novice. — Vprašanja in odgovori. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske — Tržne cene. — Inserati.

Goved švickega plemena.

Spisal V. Rohrmann.

Velikih zaslug za izboljšanje govedoreje na Kranjskem pridobila si je uže naša slavna c. kr. kmetijska družba v Ljubljani. Ona prireja razstave, razdeljuje premije med umne živinorejce, nakupuje sama plemenske živine iz sosedne Štirске in Koroške in jo oddaja posameznim gospodarjem. Osobito z nakupom plemenskih bikov skrbi ona, da se razplodi na Kranjskem zlahtnejša živina, katera bo dajala našim razmeram primerne, večje in boljše užitke.

In zares, njeno delovanje je uspešno. Le ozirom se na Gorenjsko! Kako se je tam govedoreja povzdignila, odkar jo podpira c. kr. kmetijska družba! In kako napreduje umna govedoreja na Notranjskem, osobito v nekaterih okrajih, odkar so uvideli dejansko korist vpeljavanja prave plemenske govedi, sosebno plemenskih juncev! Le Dolenjska nam tudi v tej reči zaostaja. Ona ni vrstnica v govedoreji, niti Gorenjski niti Notranjski. Vsaj ji pa tudi do dandanes ni hila posebna prilika dana, napredovati v tej stroki kmetijstva in si obračati v večjo korist užitek od govedoreje. Tej okolnosti je pripisovati, da pri nas še ni govedoreja tolikanj v dobiček kakor bi lahko bila. Ravno zategadelj si moramo pa tudi pri nas prizadevati z vpeljavo pravih plemenskih juncev našo domačo govedo požlahtniti, da dobomo od nje več in boljšega užitka, kakor dosedaj.

V velik prid se vpeljuje na Kranjsko plemensko govedo s Štirskega in Koroškega. Ta živina je muricodolskega, marijinodvorskega in beljanskega plemena. Pincgavsko pleme pa, ki izvira iz gorate solnograške dežele, razplodilo se je tudi precej številno po Kranjskem in posebno po Gorenjskem.

Vsa navedena plemena priporočajo, toda za vse naše razmere niso enake vrednosti, še manj pa za posamezne užitke, ki nam jih dajejo. Tako vidimo, da je siva muricodolska živina izvrstna za vprego in meso, za molžo je pa manj vredna; ravno tako je plava marijinodvorska živina razmeroma boljša za vse užitke, kakor za molžo.

Blizu deset let je, odkar se je vpeljalo o priliki zadnje velike živinske razstave v Rudolfovem v požlahtnitev domače govedi nekaj juncev in pa telic plavega marijinodvorskega plemena. To pleme se je do danes po naši pokrajini že precej razplodilo. Res, da tej živini naše podnebne in krajevne razmere ugaajo, in da se ta živina rada redi ter daje kaj dobre voli za vprego in izvrstne za meso, vendar so molzne krave po njih naravi le srednje mlečnosti, akoravno se v reji povsem ravnamo po načelu: „krava pri gobcu molze“. Krave tega plemena dajejo ob sicer enaki reji povprek le 1000—1500 litrov mleka na leto.

Pincgavska in beljanska živina pa je prav dobre mlečnosti in tudi za ostale užitke, kakor za vprego in pitanje dobra, tako da se posebno priporoča v rejo. Gorenjci vedo tudi iz pravih vzrokov ceniti to živino. Dolenjcu pa ne ugajata ti dve plemeni. On ne mara za rdeče lisasto živino, in zato tudi vidimo, da nima taka živina na dolenjskih smnjih nič kupcev. Tod je le siva in plava živina priljubljena, in le s to živino po Dolenjskem največ in najrajši tržijo. Res nam daje ta živina prave voli za vprego in meso, posebno dobrih krav pa ne. To sicer velja za kraje, kjer se ne dá mleko spečati in kjer se s prirejo mlade govedi in vprežnih volov še največ uspeha doseže pri govedoreji, kakor to nahajamo v krajih, ki so prometu oddaljeni. Kjer se pa lahko tudi mleko ali mlečni iz-

delki prodajejo, kjer nam mora biti najboljše do tega, da postane govedoreja koristnejša s prodajo mleka ali mlečnih izdelkov, tam si pa oskrbimo za požlahtnitev domače živine tako pleme, ki je po naravi prav dobre mlečnosti, katero daje veliko in najboljšega mleka.

In v takovšno rejo je kaj priporočati švicško pleme, tudi Rigi-pleme imenovano, ki je doma na Švicarskem, in sicer v kantonih Švic, Cug, Uri, Untervalden, Apcenel in Gravbinten. Najtežja živina tega plemena nahaja se posebno v kantonu Švic, po katerem je tudi svoje ime dobila, najlažja pa v kantonih Uri in Untervalden. To pleme se odlikuje posebno z mlečnostjo, ker nam daje veliko in izvrstnega mleka. Ono je dobro za vprego, posebno za težko, ker je krepkega života. Živina tega plemena se na veliko koristi tudi kaj rada privadi kraju, kjer jo vpelješ. In tako vidimo, da je uže v različnih deželah našega cesarstva udomačena. To pleme se redi uspešno ne le v goratih krajih, ampak tudi v nižavah. Živina je ješča in ni izbirljiva v krmi, kar je gotovo tudi važnega gospodarskega pomena. Teleta tega plemena se rodijo posebno težka in rastejo kaj hitro. Ob enem nam ugaja to pleme pa tudi po barvi, ker to ni lisasta, ampak enobarvena živina kakor štajerska, samo s tem razločkom, da je švicško pleme bolj temne barve. Navadno je temno sivo-rjave ali dimaste barve, pa tudi mišje in svetlo sive.

Kako ugodnih in priporočljivih lastnosti glede mlečnosti je to pleme, povzamejo naj čestiti bralci so sledečih dejanskih izkušenj. V Libverdu, na pristavi grajščine Dečin na Češkem, ki je lastnina grofa Thun-Hohensteina, vpeljala se je uže l. 1859. švicška živina, in sicer v ta namen, da se bode vzrejevala kolikor možno mlečna goved. Od l. 1859. do dandanes ohranilo se je to pleme čistokrvno in sicer s tem, da so v gotovih rokih, navadno vsakih 3—5 let, nakupili izvirnih plemenskih juncev. Tako se je po prvem nakupu izvirne švicške živine l. 1859. kupila zopet v letih 1864, 1867, 1870, 1875, 1880 in 1881. Redi se to pleme čistokrvno, torej uže nad 27 let. In uspehi te reje so najboljši.

Krave molzle so v tem času povprek na leto 1850—2100 litrov mleka, vrhu tistega, katero so teleta posesala. Teleta rodila so se povprek z živo težo 38—46 kilogr., in bila so kaj nagle rašče.

Leta 1881. so molzle krave povprek po 2042 litrov mleka. Največja molža v tem letu znašala je pri eni kravi celó 3115 litrov mleka. Teleta rodila so se v tem letu s povprečno živo težo 41½ kilogr. Številke jasno govoré!

Pa tudi kmetovalci iz okolice so se kaj hvalili z zarodom, ki so ga dobivali z oplemenjenjem domače živine z junci švicškega plemena. Zarod, ki je nastal torej s križanjem domačega plemena in švicškega, se je odlikoval z boljšo mlečnostjo in s težkimi teleti, ki so kaj hitro rasla.

Pa tudi uže v naših deželah spoznavajo dobroto tega plemena. V „Novicah“ in v „Kmetovalcu“ je bilo

zadnji čas lanskega leta brati, da se to pleme na Krasu dobro obnaša.

In ni še poteklo štirinajst dni, odkar je dobila naša šola od velečislanskega gospoda Antona Kavčiča, grajščaka v Górici na Hrvatskem, o važnosti vpe-ljave švicške živine za zboljšanje našega domačega plemena pismo izjavo, v kateri nasvetuje to pleme tudi iz svoje izkušnje. Kot napreden živinorejec pravi: „Pred nekaj leti sem jaz svojega Muricedolca (junca) zavrzel, pa sem pošiljal krave pod švicškega junca. In ako bi bil jaz prej za gotovo znal, da tu ostanem, ne bi bil svojih mladih bikov prodal. Uverjen sem, da za Dolenjsko in naše Zagorje ni boljšega plemena, kakor je švicško. Jaz šmatram le švicško pleme za pravo blago, da oplemeni našo domačo živino. O tem imam izkušnjo.“

Ker švicškemu plemenu tudi naše podnebne in sploh krajevne razmere gotovo ugajajo, bode naša deželna vinarska, sadjarska in poljedelska šola na Grmu pri Rudolfovem to pleme iz posebnega ozira na njega izvrstno mlečnost tudi vpeljala. V ta namen deluje uže nad mesec dni, in nova živina je tako rekoč uže na poti. Šola bode izrejevala ob enem čistokrvno živino tega plemena poglavitno za prirejo plemenskih juncev, ki bodo rabili za požlahtnitev tukajšnje domače živine, da se doseže večja in boljša mlečnost. Z vpeljavo švicškega plemena zadobila bode s časom tudi kupčija z mlado živino in s kravami večjo vrednost in veljavo, katere sedaj popolnoma pogrešamo — razen iste, katero imajo Bločani z mladovnimi kravami. Švicški živini kaj podobna in sorodnih lastnosti je montafunska in algajska, ki se nahajata na Predarlskem v deželi tirolski.

Pridelujmo oves!

Spisal Jos. Lenarčič.

Kmetovalcu ni mogoče uspešno vzdržati se na površji pri toliki konkurenciji v vseh strokah kmetijstva, ako ostaje pri starem kopitu ter se drži gesla: Moj oče, ded in praded kmetovali so tako ter so pri tem dobro uspevali, zakaj bi se jaz učil in izkušal kaj novega?

Napredek kmetijstvu je le mogoč, ako si človek prisvoji ter uporabi v svoj prid izkušnje ne le svojih dedov, ampak tudi družih kmetovalcev, kateri dela z enakimi pogoji.

V naših vlažnih krajih, zlasti na Kranjskem, kjer imamo po vsem našem cesarstvu skoro največjo množino vlažnosti, si s pridelovanjem žita zlasti pšenice ne bomo dokaj pomagali. Če je njiva gnojna, nam brez dvombe pšenica poleže, in pridelali bomo zrnja in slame le malo. Če pa njiva gnojna ni, pa tudi pšenice mnogo ne bode, in plevel zlasti ornica (*tritium repens*), pokazal se bode kmalu v vsi svoji krasoti.

Med našimi žitnimi rastlinami uspeva še najbolje proti razmeram oves, kateri ima tudi to dobro lastnost, da se mu tržna cena tako ne menjava, kakor drugim žitnim pridelkom.

Oves ni tolikanj izbirljiv glede kakovosti zemlje ter se zadovolja tudi s tako, koja ima kako hibo, bodisi glede njene kemične, bodisi fizikalne sestave. Seveda se ne more trditi, da bi ovsu vsaka zemlja enakomerno ugajala. — Na mahovju, kjer pšenica nikakor ne obrodi, daje nam oves še lep dohodek, akoprav zrnje ne bode imelo iste vrednosti, kot ono, koje je bilo pridelano na močni, ilovnati zemlji. Tudi glede vlažnosti prenaša, rekel bi, oba ekstrema.

Kakor je pri vsaki drugi rastlini glavni pogoj uspešnega in bujnega razvitka dobro seme, — pri enakih zemeljskih kakovostih — isto tako velja to pravilo tudi za oves. Le iz dobrega, zdravega, krepkega semena nadejati se je krepke rastline, koja se bode dobro razvijala in mnogo dobrega sadu obrodila. Staro pravilo pa tudi uže veli, menjavati seme, vsaj je itak med kmetiskim ljudstvom dobro znano, da se seme „prevrže“, to je, da seme, ktero se je pridelovalo več let zaporedoma na isti zemlji, poznejša leta ne donša tacega sadu, kot prva leta po izpremmbi.

Uzrokov te prikazni sedaj tukaj ne bodem navajal, ker bi seglo to predaleč v področje rastlinske fiziologije. Zadovoljimo se sedaj le s konstatovanjem te prikazni, koji, mislim, nihče oporekal ne bode.

Vsiljava pa se nam vprašanje: ktero ovseno seme bode nam ugajalo najbolje? V novejšem času, zlasti začetkom leta pošiljajo razne firme kmetovalcem svoje cenike, kateri so okrašeni več ali manj z raznimi lepimi podobami in z obširnimi popisi, v kojih so prednosti te ali one vrste semen jako krasno osvetljene. Tu najdemo tudi več vrst ovsa pod raznimi imeni, kakor: oves iz Kanade, iz Avstralije, iz Sibirije, Triumph-oves, Welcome-oves, itd. itd., kojih cene se premikajo od 20 kr. do 1 gld. in še višje za 1 kl. Poleg lepe podobe povedano je tudi, koliko zrn se pridelava iz enega vsejanega zrna, in tu nahajamo velikanške številke, koje bi morale vsacega kmetovalca osrečiti ter mu pomagati iz vseh stisk in nadlog, ako bi se v praksi obistinile.

Kmetovalcu pa ne more biti mnogo do tega, koliko zrnja pridelava iz enega vsejanega zrna, respective kilograma, ampak le do tega, koliko pridelava na svojem prostoru, bodisi ta prostor hektar ali oral ali naša stara mera „mernik posetve“ ($\frac{1}{6}$ — $\frac{1}{5}$ orali) in do tega, je li pridelek enolik glede velikosti zrnja in glede zoritve. Zlasti slednje je velike važnosti, kajti ako je zoritev neenakomerna, je kmetovalec v zadregi, določiti pravi čas žetvi, da se obvaruje škode.

Pa ne le to je važno, da rastline na njivi enakomerno zorijo, tudi čas zoritve v primeri z drugimi pridelki ima velik pomen.

Tu pri nas na Kranjskem navajeni smo, zlasti po nižayah, pridelovati dvojen pridelek na leto, posebno se strniška ajda in strniška repa navadno dobro ponašati. Za ovsom pa navadno ne sejemo strnišnih pridelkov, ker prepozno dozoreva, ampak služi nam dobro v zaščiti detelji.

Ako mi je pa prilika dana, sejati take vrste seme, ktero zgodaj zori, in po katerem morem tudi še

strnišne rastline sejati, z veseljem se bodem poprijel te vrste. Po zgodnjem ovsu sejati morem še repo in tudi ajdo (zlasti sivo ajdo). Pri ajdi seveda ni vselej gotovo, da je ne pokonča zgodnja jesenska slana, ali v ti nevarnosti je pa tudi ona strniška ajda, ktero smo sejali za oziminami; in kadar slednja ajda dobro prestane kritični čas, ponese se nam tudi ona, ki je bila vsejana po zgodnjem ovsu. Oni pa, komur ni do tega, da bi pridelal zrelo ajdo, okoristi se lahko tudi s tem zgodnje ovsove zoritve, da poseje sive ajde v krmljenje, ktero pokosi ob času, kadar je ajda najbujnejše rasti. To je pri dobrem gnojenju vsekakor umestnejše, kakor pa puščati njivo prazno do prihodnje zimske setve ali zimskega oranja za „praho“.

Splošna redna prikazen pod našim vlažnim obnebom pa je poležano žito in tudi oves se ne more popolnoma ogniti ti nepriliki. Tu ima zopet zgodnji oves veliko prednost pred drugim navadnim, da njegova slama hitreje zori, in kadar pride čas neviht, začela je uže po malem rumeneti ter se stavi nevihti mnogo bolj v bran, kot ona navadnega ovsa. O tem času prešlo je pa tudi zrnje uže iz svojega nevarnega stanja, ker rastlina ne jemlje več tolikanj živeža iz zemlje, temveč se le selijo redilne snovi iz stebela v zrnje. Ako tedaj tako žito poleže, zrnje ne bode tolikanj občutilo ter se bode še dokaj dobro obredilo. Kadar ob istem času navadni oves poleže, pridelamo mnogo gluhega zrnja in plev, dobro dozorelega in polnega zrnja pa le malo.

Kakor jeprej navedeno, porablja se oves navadno v zaščiti detelji. Tudi pri tej uporabi obnesel se je zgodnji oves jako dobro, ker detelja se mi je po ovsovi žetvi tako lepo razvila, da je velik nje del dospel do cvetja, in košnja te strnišne detelje bila je jako bogata.

Pisatelju teh vrstic bila je prilika dana omisliti si iz graščin Njeg. ces. visokosti nadvojvode Albrechta tako vrsto ovsa, koji najmanj 14 dni prej dozori kot ono navadne vrste. Zrnje je kratko in debelo, ječmeneve podobe, lepe, bele barve in primeromajako težko (circa 30 funtov stari mernik), pri tem pa ima še to dobro lastnost, da prav bogato rodi. Na prostori „5 mernikov posetve“, pridelal sem ga 111 mernikov lepega ovsa. Seveda so bile njive v jako dobrem stanu.

Iz svoje skušnje morem tedaj to vrsto vsakteremu kmetovalcu najtopleje priporočati. Moji sosedge kaj radi kupujejo ta oves ter so z njim jako zadovoljni. Prodajam pa tak oves po 12 gld. kvintal.

Kako vinograde varovati proti slani.

O tem predmetu piše H. Knauer, adjunkt vinarski šoli v Mariboru to-le v „Gosp. Glasniku“:

Žalibog, res je, čimdalje manje se izplačuje vinogradstvo. Bojazljivo gledamo v bodočnost, kaj bode z njim pri nas!

Nadleguje vinsko trto premnogo sovražnikov. Prvi je plesen (*peronospera viticola*), ki ugonablja listje. Sledi nevarna trsna uš (*phylloxera vastatrix*) in spomladnja slana. Skoraj vsako leto razhladi se okolo

11., 12. in 14. maja zrak toliko da nastane slana, ki zamori mlado perje našim kulturnim rastlinam popolnoma ali vsaj deloma. Pridelek je hudo skrčen, ako ni ves uničen. Največ trpijo vinogradi.

Zatorej ni se čuditi, ako učenjaki pa tudi praktično izkušeni možje premišlujejo in se trudijo, izumiti primernih pomočkov, da bi škodo kolikor moči zmanjšali, če je uže odpraviti ne morejo.

Mnogoštevilno je izumljenih pomočkov, ki so dvojni. Nekateri so takšni, da se je na nje ozirati, kedar treba zasaditi nov vinograd, drugi pa služijo v obrambo uže stoječim vinogradom.

Z ozirom na prvo vrsto pomočkov gledati je na kakšnost zemlje, za vinograd odbrane, na njeno lego, vzvišenost nad morjem in sorto trsovo.

Zastran zemlje treba vedeti, da lahka, peščena zemlja se hitro ugreje, in zatorej rastline v njej rano poženejo ter zavoljo tega slani zapadejo. Iz tega uzroka bilo bi svetovati, novim vinogradom odbirati srednje-težko zemljo, glinast, apnen svet. Kajti takšna zemlja se le po malem ugreva, in rastline v njej pozneje poganjajo.

Tudi lega je važna za vinograd. Proti vzhodu nagneni vinogradi bolj rano poganjajo, in njim torej slana hitreje škoduje. Ne kaže tedaj vinogradov na jutranji strani hribov in gričev zasajati. Boljše so južno-vzhodne, južne, zapadne in zapadno-severne strani. Mnogo vpliva tudi večja ali manjša vzvišenost vinograda nad morjem na oškodovanje od slane.

Nizke lege posmodi slana veliko bolj nego visoke. Zatorej ne kaže vinogradov zasajati po nizkih legah. Ugodne so le srednje in višje lege pri naših vinogradnih goricah.

Veliko zakrivi škodo od slane tudi trs sam. Imamo namreč takšnih sort trsovih, katerim slana precej škoduje, drugim pa manje; nekatere kmalu pozebejo, druge pa ne tako. Štajerski vinogradnik moramo slednjih izbirati.

Takšne trdne sorte so: gerganja, burgundec, zlahtnina, laški trizlec, klevanjka, portugizec itd.

Jako za slano občutljive sorte pa so: beli damaščan muškat, kadarka, zelenčič, židanka itd.

Druga vrsta pomočkov meri na to, kako bi uže zasajene vinograde mogli varovati proti slani. Semkaj spada: rezitev, vzgojitev in kurež. Z ozirom na prva dva pomočka je vsekakor priporočati, na mnogo očes rezati, tedaj šparone puščati, kakor je na Štajerskem od nekaj bila stara navada. Ne kaže pa dolgih rozg h kolu privezovati. Bolje je, če prosto po zraku mahajo. Tako ravnati zaukazujejo izkušnje. Te namreč kažejo, da rastlinski deli tem huje pozebejo, čim bliže so pri tleh. Zatorej kaže trs više spuščati. Tako ravnanje moremo vsekakor priporočevati kot pomoček zoper škodo od slane. Kajti na dolgih rozgah poženejo najskrajnejša očesa najpoprej, spodnja še zmoraj čakajo, dostikrat do konca maja, ali zelo zaspijo. Ako torej slana pritisne, oškodi samo skrajnja očesa. Vsled tega poženejo spodnja tem bujnejše in popravijo škodo.

Vinogradnik še vender nekaj iz vinograda pridelkov dobi.

Naposled nam je govoriti še o kureži zoper slano. Žalibog, prisiljen sem izreči, da ta pomoček ne pomaga nič. Imel sem priliko na vrtu velike šole za zemljiško kulturo na Dunaji opazovati, kako so v najugodnejših razmerah kurili zoper slano. Stojé namreč na vse strani okolo vrta visoke hiše. Bilo je vse zastonj. Slana je škodo naredila vkljub kurežu. Ravnatelj baron Babo v Klosterneuburgu misli, da je kurež zoper slano uže tak pomoček, s katerim nihče resno ne računi več. Čudimo se torej, da nekateri vinogradnik še zmirej hočejo s kurežem pomagati si zoper slano. Rezitev je pričeta. Zatorej opozarjam, na dolge šparone rezati, ker je to najboljši pomoček zoper škodo od slane.

Kako svinje pitati.

Svinje pitati je dobro, vender se dá mnogo več koristi dobiti, ako se razumno ravna. V to svrhu je treba paziti na konsumente, zlasti na to, kar zahtevajo mesarji v velikih mestih. Mesar želi si dobiti blaga, ki je mlado, nježno, ki ima mnogo mesa in malo, pa trdega špeha.

S samim pitanjem ne dobodemo takšnega blaga; treba je na to misliti pri odbiranji svinj za plemo. Naša navadna svinja daje pretrdo meso, če prav jo tudi dobro spitamo, meso ob rebrih je pretenko, in ravno tukaj mesar največ dobička išče. Okostje pa je našim svinjam vse preorjaško ter dela mesarjem in kuharicam pri deljenji na obroke premnogo sitnob, na kar je vender tudi pomisliti.

Krivo bi pa bilo, ako bi kdo mislil, da je z odbiranjem dobrega plemena vse storjeno. Žival treba tudi razumno pitati ali krmiti.

Pitanje z ržjo dela meso temnejše barve pa tudi trše snovi, strožji sadeži pa narejajo preveč maščobe, po koruzi je špeh premehek, da ga včas ni mogoče povoditi, kajti vedno kaplja od špeha v vodilnici ter je vselej bolje ali manje mazast, tudi klobase iz mesa tako pitane svinje niso dobre, ker so premeheke in mazaste. Posebno pa svarimo pitati s tako imenovano „mesno moko“ (Fleischmehl). Mesarji ne kupijo po nobeni ceni tako pitanih svinj, kar spoznajo na črnih svinjščakih, kajti ne morejo rabiti ne mesa, ne špeha.

Starejše svinje, ki so za plemo služile in so potem spitane bile, ukoristi mesar v manjšem mestu lažje, kakor v velikem; zatorej svetujemo, takih svinj ne pošiljati na večja tržišča; ne dobodete tukaj zanje toliko kolikor domá, vrhu tega vam še naračunijo precejšnjih voznih stroškov. Kmetovalec torej dobiva od svinstva največ dobička, ako vzreja živali, kakeršnih na sejnih, in na tržiščih najbolj iščejo, namreč mlade, dobro pitane, toda ne pretolste.

Karbolinej.

V zadnji številki „Kmetovalca“ navedene so bile v članku pod tem naslovom prednosti karbolineja. Dovolite, mi gospod urednik, da k temu tudi jaz opomnim nekaj iz svoje skušnje. — Pred nekolikimi leti omislil sem si tega sredstva v konservacijo drogov za vzgojo hmelja. Drogove sem namazal o lepem, jasnem vremenu s čopičem, in les je hitro použil tekočino v se. (Omeniti hočem, da je treba pri mazanju prav previdno ravnati, da se z obrazom ne pride preblizu, ker plin, koji se razvija iz tekočine, provzroča nekako sklenje na koži obrazni, tudi bi svetoval, naj tist, kteri maže, natakne rokavice na roki). Namazane drogove pustil sem potem več dni razpostavljene solnčnim žarkom, da so se popolnoma osušili, predno sem jih porabil v hmeljniki.

Ko sem potem privezal hmeljne trte na take drogove, zapazil sem kmalu, da je vsaka trta zarjavela ter se posušila na mestu, kjer se je dotikala droga. Vodil sem na to poganjke niže ležečih oces, ter je jako rahlo navezal, kar je imelo vsaj to dobro posledico, da mi trta ni bila pokončana, pač pa so se mi posušili vsi oni listi, kteri so prišli z drogom v neposredno dotiko.

Drugo leto si mislim: zdaj ko so bili drogovi vse preteklo leto razpostavljeni vsem vremenskim uplivom, „zdišalo“ in pogubilo se bode vendar škodljivo sredstvo. Porabim drobnejše drogove za napeljavo „natiškega fižola“, pa žal, tudi to leto moral sem šolo drago plačati. Vse one fižolove rastline, koje so bile napeljane na namazane drogove, niso mogle uspevati ter se vzdigniti kvišku, tudi niso obrodile prav nikakega sadu, — poleg stoječe pa, katere so se ovijale okoli navadnih palic, donesle so prav lep pridelek.

Ne da bi hotel oporekati dobrim lastnostim karbolineja za take uporabe, kakeršne so bile navedene v zadnji številki; napisal sem te vrstice, le da škode obvarujem one, ki bi nameravali napraviti poskušnje, naj nikar ne mažejo s karbolinejem taci delov, kteri pridejo z živimi rastlinami v dotiko.

Na Vrhniki dné 20. marca 1887.

Jos. Lenarčič.

Cepljenje v sklad.

Cepljenje v sklad je najstareje in najpriprosteje. Sicer je ta način cepljenja med vsemi drugimi načini najslabši, a včasih ima vendar prednost pred drugimi.

Prednost cepljenja v sklad je ta, da ni treba vezi rezati, da se najlaže zvršuje na visokih drevesih, koder je treba na lestvi stati, ter da ni rana zelo izbirčna, kar se mazila tiče. Cepljenje v sklad je torej umestno na visokem, starem drevju, ki je daleč proč od hiš, torej težko nadzorovati, in koder ni prilike, ob pravem času vezi prerezati. Taci slučajev je pri nas še mnogo; zato hočemo v naslednjem kratko ta način cepljenja popisati, priporočamo pa našim gospodarjem ako le mogoče raje druge, boljše načine cepljenja rabiti.

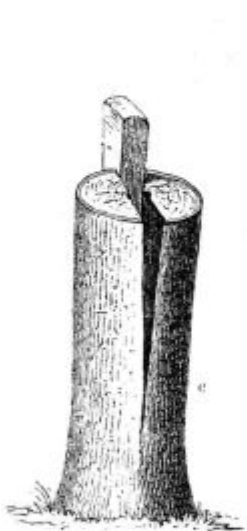
Na mestu, kjer hočemo drevo cepiti, odžagamo

vejo povprek. Žaga seveda ljubad in les nekoliko raztrga, zato moramo površje gladko porezati. Potem naredimo razkolino z močnim nožem ravno čez sredo, in sicer ne globoče kakor ima cepič segati. Na vsako stran vtaknemo po eden cepič. Ako cepiča ne moremo noter poriniti, zabijemo v razkolino zagozdo (glej pod. 18.) Cepič mora biti tako vstavljen, da se njegovo ličje (t. j. tkanina med lesom in ljubadjo) natanko stika z ličjem cepljenega drevesa. Ker na ta način cepimo le stara drevesa, zato je cepič

vedno bolj proti sredi potisnen. Cepič je klinasto prirezati. Prirezovanje cepiča, kakor podoba 19. kaže, je napačno. Tako prirezovanje nima nikake prednosti, ima pa napako, da je sitno, zamudno in stori, da se cepič laže odlomi. Podoba 20. kaže drevo, v sklad cepljeno.

Mladege drevesa sploh ne cepimo v sklad, staro pa cepiča tako drži, da ju ni treba povezati. Med oba cepiča se pritrdi majhen kos suhega lesa ali ljubadi, koji naj tako krije razpoko podklade, da mazilo ne more v razpoko. To je zelo važno, drugače se prične v razpoki les sušiti, drevo potem slabo raste ali celó pogine. Če je podklada zelo močna, moremo tudi štiri cepiče navzkriž vstaviti.

Rano podklade in vrh cepiča zamazati je najbolje s cepilno smolo. Če te ni, nadomestovati jo more vsako drugo mazilo, in če je bila cepitev drugače dobro



Podoba 18.



Podoba 19.



Podoba 20.

zvršena zadostuje celo ilovica, pomešana s kravjakom. Z mahom rano obvezati ni dobro, ker v mahu nabere se preveč vlažnosti, ter se zagnezdi mrčes.

Mrčes, ki naj ga sadjarji spomladi pokončujejo.

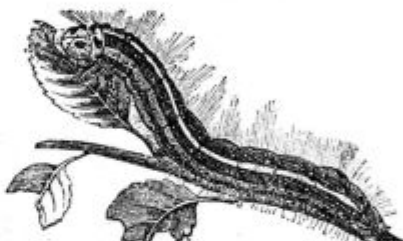
Izmed mnogih nadlog, katere tarejo kmetovalca, niso najmanjša nadloga mrčesi. Vse sile je treba napeti kmetovalcu, da se obvaruje velike škode, katero mu utegnejo ti sitneži napraviti. To more pa on le storiti, ako dobro pozna lastnosti in življenje teh mrčesov. Izmed teh mrčesov, za kojega pokončevanje je ravno zdanji pomladanski čas najprimernejši, je srebrnica ali prsteničar (*Bombix neustria*), kojega popis in podoba tu sledi. Metulj tega mrčesa (podoba 15.) je manj ali več temno-rjave barve. — Na zgornjih krilcih ima počez dve bolj svetlo-barvani, rumenkasti potezi, med katerimi je prostor pri samici nekoliko bolj temno-barvan. Metulj po dnevi le redkokrat leta, zvečer pa sili v luč. Samica zlega svoja jajca najraje na kakem sadnem drevesu in sicer poklada jajce k jajcu okolo veje, kakor kaže podoba 16. Gosenica pod. 17. je čez 3 cm. dolga, ima mehko in tanko dlako, po hrbtu višnjeve, rdeče in rumene proge, vrhu hrbtna pa belo črto. Glava gosenice je višnjeva in ima dve črni piki. Gosenica pripada k najškodljivejšim mrčesom, ker včasih listje kar celih dreves požre. Pokončuje se ta mrčes najizdatneje s tem, da se spomladi, ko se drugih gosenic gnezda obirajo in uničujejo, tudi tega mrčesa zalega na sadnih mladikah preišče, odreže in sežge. Dajo se tudi mlade gosenice, dokler se v svojem prvotnem gnezdu skupaj nahajajo, s tem uničiti, da se s slamnatimi, trdo povitimi in gladko prirezanimi šopi ali pa s cunjami pomečkajo.



Podoba 15.



Podoba 16.



Podoba 17.

Gospodarske novice.

* Knjigo o sadjarstvu, ki jo je spisal gospod R. Dolénc, vodja kmetijski šoli v Grmu pri Novem mestu, izda v kratkem gospod I. Krajec v Novem mestu. Knjiga je prvi del večjega spisa ter obsega popis obdelovanja drevesnice in popis sadnih plemen ter vrst. Imeli smo priliko, rokopis pregledati, in reči smemo, da je izvrstna. Precej se pozna, da knjiga ni pisana ali prepisana po naročilu, ampak pisana je iz ljubezni do sadjarstva od moža, ki je popolnoma vešč teoriji sadjarstva in ki se s sadjarstvom tudi praktično uže več desetletji peča. O knjigi hočemo ob priliki kedar izide, kaj več povedati, danes samo to-

liko, da bode ta knjiga vsaj za sedaj lahko nadomestovala vsako drugo knjigo ob obdelovanju šolskih vrtov.

* Vinograde za deželno kmetijsko šolo v Grmu pri Rudolfovem kupil je deželni odbor od gosp. dr. Rozine. Vinogradi so v slavnoznani trški gori pri Novem mestu in sicer v najboljši legi vse te gorice.

* Močvirski odbor ukrenil je v seji dne 12. t. m., da se ima enketa za oceno obeh načrtov ob osuševanje ljubljanskega močvirja sklicati na 20. dan aprila in naj se k temu posvetovanju povabita poleg drugih uže zbranih strokovnjakov, za zastopnika poljedelskega ministerstva odločeni melioracijski inženir Fr. Markus in pa Podhagsky, ki je oba načrta izdelal.

* Za nadaljevanje preiskavanja podzemeljskih votlin okrog Planine, Cirknice in Loža izrekla se je komisija, katere sta se udeležila tudi znana strokovnjaka Fr. Kraus in dvorni svetovalec vitez Hauer. Kakor čujemo, izrekel je tudi gospod poljedelski minister grof Falkenhayn, da je pripravljen prilično ogledati si osebno nekatere novič najdene podzemeljske jame.

* Deželna komisija za zadeve trtne uši imela je

14. t. m. svoje zborovanje. Posvetovanje vodil je gosp. deželni predsednik baron Winkler, navzoči so pa bili gg. kulturni referent, vladni svetnik J. Dralka, zastopnik deželnega odbora dr. J. Vošnjak, zastopnik kmetijske družbe G. Pirc, iz

med strokovnjakov vodja R. Dolénc in komisar za zadeve trtne uši Reichel. Deželna komisija je ukrenila, prositi c. kr. kmetijsko ministerstvo, da odda državno trtnico v Kostanjevici v oskrbovanje deželi, oziroma kmetijski šoli na Grmu, da nastavi večšega vinogradnika, ki bi to trtnico obdeloval, ter da dovoli prost uhod za nekaj tisoči ameriških trt z Ogerskega za trtnico v Kostanjevici. Komisija posvetovala se je tudi o razdelitvi ameriških trt med nekatere vinogradnike in pa o tečajih za cepljenje trt.

* Podružnica c. kr. kmet. družbe v Novem mestu bo imela 31. t. m. svoj občni zbor v čitalnični dvorani v Novem mestu.

* Harwood in Elsimboro imenujete se ameriški trti, kateri tudi pri nas zorite ter dajete, kakor poroča St. Molnár v Budapešti, vino, ki zadovolja najbolj razvjen okus. Žalibog ni še mogoče dobiti teh trt k nam, vsaj ju ogerska vlada za težek denar ni dobila. St. Molnár dobil je po posebni prijaznosti vodje Foëx v Montpellier-u dve rezanici.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 24. Kje se dobodo železni krožci za nosove bikom? (J. M. v R.)

Odgovor: Najboljše take krožce, za krotenje bikov potrebne, izumil je profesor Rueff v Stuttgartu. Izdeluje jih tudi in prodava jako izvrstne Jožef Sobl, nožarski kovač v Gradci, Neuthorgasse 28.

Vprašanje 25. Imam tukaj v Ribnici malin, na katerem bi lahko kosti mlet. Sporočite mi, ali gre na navadnem mlinu kosti mleti, in ali je taka kostna moka dobra za pognojevanje? (M. P. v R.)

Odgovor: Kostni morajo biti za mlenje posebno pripravljene. Navadne kosti zmleti je težko, prave moke se niti ne da narediti. Take zmlete kosti v zemlji počasi razpadajo, zato je pa njih učinek prav neznamen. Kostem je treba poprej mast in, če treba, tudi klej (lim) odvzeti. To delo pa ni nič kaj preprosto in je težavno. Kostni, katerim je maščoba odvzeta, morete pa potem tudi na svojem mlinu dobro zmleti, dobljena moka pa je izvrstno gnojivo. Taka moka pokaže učinek šele ob letu. Ako pa hočemo, da bode precej delala, moramo kostno moko razkrojiti. Razkrojena kostna moka imenuje se kostni superfosfat. Ako imate dosti kosti na razpolaganje, ste srečni; svetujemo Vam, ravnati se po navodu, ki ga v prihodnjem odgovoru dajemo.

Vprašanje 26. Ali ni mogoče kosti doma narediti sposobnih za gnojenje? (L. K., župnik na K. pri Trziču).

Odgovor: Mogoče, iz kosti dá se narediti tudi doma izvrstno gnojivo t. j. kostni superfosfat. Pred nekaj časom popisal je nemški strokoven list izdelovanje kostnega superfosfata tako-le:

Vzame in preskrbi naj se pred vsem zadosti velika posoda (čeber ali pa kak star in primeren sod), v katerega naj se vlije 100 litrov vode; tej vodi naj se potem jako varno in previdno dodá in prilije še 45 kilogramov navadne žveplene kisline, ali kakor po domače ljudstvo tej tekočini pravi: hudičevega olja. Posebne previdnosti je pri žvepleni kislini zato treba, ker ta, ako se ž njó obleka kaj pokaplje ali celó polije, obleko precej razjé, ako pa s kožo našo v dotiko pride, tudi kožo precej počrni.

Ob prilivanju žveplene kisline v pripravljeno vodo razvije in nastane sama ob sebi intenzivna vročina v tej mešanici. V tako napravljeno mešanico, sestoječo iz 100 litrov vode in 45 kilogramov navadne žveplene kisline, zmeče se takoj potem še 100 kilogramov živalskih kosti; kosti za to so dobre, če so tudi še tako stare in se na óči slabe vidijo. Žveplena kislina prav precej prične kosti kemično krojiti in razjedati ter jih sčasoma v neko bolj redkemu testu podobno tvarino spremeni. Posoda, v kateri se ta kemični proces vrši, naj bode v tem času pokrita; a njena vsebina naj se pa od časa do časa (najbolje s primernim, lesenim drogom) dobro premešava. Ko so se vse kosti od konca razvezale in se v nekak klej spremenile, naj se iz posode vsa tvarina (najbolje na pod v skednju) izprazni; tej iz kosti nastali in kleju podobni tvarini primešati mora se potem štirikrat toliko suhe in drobne prsti (zemlje) ali pa cestnega prahu, kot je tvarine same bilo. To vse skupaj meša in premetava se potem z lopatami toliko časa, da se je vse skupaj dobro spojilo

in se nam zopet v nekak prah spremenilo. Suha prst ali pa cestni prah (kar se je ravno za primes vzelo) posrka vase gnojilne snovi (dele) razvezanih (bolje raztopljenih) kosti, jih udržuje in pospešuje enakomerno razdelitev njihovo.

Cele kosti razpadejo in raztopé se v imenovani mešanici vode in navadne žveplene kisline v 6 do 8 tednih; v drobne koščke raztolčene v teku največ 3 tednov, a v moko zmlete pa uže v 3—4 dnevih. Namesto suhe (drobne) prsti in cestnega prahu more se za primes raztopljenim kostem tudi mavec ali gips prav koristno rabiti.

Na ta način iz kosti pripravljeni umetni gnoj je najboljši, a pri vsem tem pa tudi po ceni in ne drag.

Ako vzamemo, da se za dobro pognojitev enega hektara njiv potrebuje 24 do 30 tisoč kilogramov dobrega in poštenega hlevskega gnoja, zadostovalo nam bode za enako dobro pognojitev istega kompleksa 350 do 400 kilogramov iz živalskih kosti pravilno narejenega superfosfatnega gnoja; tako trdi dr. G. Marek.

Superfosfatni gnoj prilega se skoraj vsaki zemlji in se pri vseh sadežih, ne le pri zrnji (žitu), nego tudi pri sočivji, korenstvu, gomoljinah, krmskih rastlinah, kakor tudi na travnikih posebno dobro splačuje. Superfosfatni gnoj ima tudi to posebno lastnost, da, kakor vsi hitro vplivajoči ifosfati, pospešuje hitrejšo dozorev rastlinam in njihovim sadežem ter s tem ob enem njihovo vrednost gledé dobrote znamenito pomnoža, kar je gotovo tudi veliko vredno.

Poraba tega superfosfata je ravno taka, kakor kostne moke, o kateri smo v zadnji številki pisali. Svarimo superfosfat rabiti na slabo gnojni njivi; rabiti ga moremo le na dobro gnojni njivi, ali pa ob enem z drugim gnojem.

Vprašanje 27. V zadnji številki priporočate nam za kritje skednja strešno lepenco. Ker namera-vam še to leto nad podom narediti nov strešni stol in streho, kakovost in svojstva strešne lepence, s katero bi tudi jaz poskusil, mi pa niso znana, zato Vas prosim, da mi o tej stvari kaj več poveste. (A. R. v Br.)

Odgovor: Strešna lepenco je debel papir (papendeke), ki je s katranom (têrom) in z drugimi reči tako prirejen, da ga voda ne premoči in da se ga ogenj ne prime. Tovarne, katere lepenco izdelujejo in prodajajo, dajó navod, kako jo je rabiti. V trenutku nam ni znana nobena tvrdka, ki lepenco izdeluje, a hočemo Vam v kratkem tudi to naznaniti. Morda vé za tako tvrdko kedo izmed naših čast. bralcev? Všeč bi nam bilo, če bi kedo hotel sporočiti o skušnji, ki jo je naredil s strešno lepenco, kajti vemo, da se strehe, z lepenco krite, marsikje na Slovenskem nahajajo.

Vprašanje 28. Imam senošet, katero po enkrat na leto kosim. To senošet mi je črv letos močno poškodoval, zato jo mislim s travnim semenom zasejati. Ali naj seme precej na rušnjo (ledino) sejem, ali kako naj naredim? Kje bi dobil najceneje travno seme? (J. P. na S. pri Bledu).

Odgovor: Ako Vam je naredil črv preveliko škodo, bolje je skoraj senošet preorati ter jo popolnem na

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe
kranjske.

To izpričevalo da prositelju ali c. kr. ministerstvo poljedelstva ali dotično okrajno glavarstvo, oziroma magistrat takšnega mesta, ki ima svoje statute, na Ogorskem pa kralj. ministerstvo za poljedelstvo, industrijo in trgovino.

Po tem takem so znižane tarife za prevažanje plemenskih živali z Ogorskega k nam in od nas v dežele ogorske krone dovolili le, kedar je bilo doloženih dvojje izpričeval, eno od ogorskega ministerstva, drugo od našega ministerstva za poljedelstvo ali od dotičnega političnega urada.

Iz tega je pa izviralo marsikojih sitnob in težav, ker se je moralo skrbeti za izpričevala iz obeh delov naše države. Temu se je sedaj v okom prišlo tako, da sta se naš minister poljedelstva in ogerski tako pogodila, da velja izpričevale pri nas dobljeno tudi na Ogerskem in naopak: od ogerskega ministra podpisano izpričevale priznava se tudi pri nas dovoljno.

Vsled tega je železniškim uradnikom pri nas naloženo, znižane tarife priznavati plemenskim živalim z Ogorskega ali čez Ogorsko k nam pripeljanim, to pa tako, kakor je za takšno živino uže določilo kr. ministerstvo ogorsko. Kmalu objavi se ta nova določba v vzajemnem sešitku tarif, del I., to pa v nje novem izdanji. Ob enem ukrene kr. ministerstvo ogorske podobnih določil za ogorske železniške proge v korist našim izvoznjam plemenskih živali v dežele ogorske krone.

Žito in poljski pridelki.

Tržišče	Povprečna cena dné	Cena velja za	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Tursica	Proso	Ajda	Fizol	Krompir 100 kg.	Slame 100 kg.	Sena 100 kg.
Ljubljana . . .	30. marc.	hl.	7.15	5.99	4.60	3.25	5.04	4.71	4.22	12.—	3.03	3.03	3.03
Kranj . . .	28. "	"	7.—	5.22	4.55	2.92	5.20	—.—	4.22	—.—	—.—	3.—	3.75
Dunaj . . .	23. "	100 kg.	9.85	7.45	8.—	6.46	6.35	—.—	—.—	8.—	4.—	3.26	4.14
Trst . . .	20. "	"	—.—	—.—	—.—	—.—	6.50	—.—	—.—	9.—	—.—	—.—	3.50
Budapešt . .	23. "	"	9.25	6.87	6.65	6.70	6.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—

Živina, meso in špeh.

Tržišče	Povprečna cena dné	Cena velja za	Klavna goved	Teleta	Cena velja za	Prasiči				Meso na drobno (Cena za 1 kg.)						Spel 1 kg.	
			pitana			medla	mladi		stari		goveje		telečje		svinjsko		
							pitani	medli	pitani	medli	dobre	slabe	dobre	slabe	dobre		slabe
Ljubljana .	30. marc.	—	—	—	—	—	—	—	—	64	—	54	—	66	—	60	
Kranj . . .	28. "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	
Celovec . .	20. "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66	
Dunaj . . .	21. "	—	57.—	49.—	39.—	100 kg.	47.—	35.—	47.—	34.—	—	—	—	—	64	—	55
Trst	—	100 kg. mes. vage	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Presburg . .	19. "	—	54.—	45.—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Steinbruch .	18. "	100 kg. žive vage	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
(pri Budapeštu)	—	—	—	—	—	100 kg.	51.—	49.—	48.50	47.—	—	—	—	—	—	50	

➡ Semena ➡
velikanske pese, detelje,
raznih trav in sočivja

PETER LASSNIK v LJUBLJANI.

Mokriška graščina,

(pošta Jesenice na Savi) (7—5)

prodaja:

„ **krompir:** Najboljše vrste kakor: Early Ver-
mont, Magnum bonum, Gripple
castle 100 klg. 6—8 gld.

Semensko ajdo: Škotsko, srebrno sivo 100 klg. 8 "

Vrbove sadike: *Salix viminalis* 1000 kesov
 " *"* *purpurea* 2 gld.
 " *amygdalina*

Fižol (ovijač) 1 hektoliter 12 gld.

(3-4)

„Ljubljanski zvon“.

Stoji pol leta gld. 2.30, četrť leta gld. 1.15.

Anton Reissenzahn

tovarna gospodarskih strojev in livarna železa
v Bubni pri Pragi.



Ta tovarna priporoča svoje prav cene izdelke, ter jamči za njih dobro sestavo in trpežnost. V zalogi ima: mnogovrstne pluge, brane, valjarje vsake sestave, stroje za sejat vseh sistemov, senene grablje za vpregati, stroje za košnjo žita in trave, mlatilne stroje na roko, na gepelj in na par, lokomobile, stroje za čiščenje žita, stroje za drobljenje in rezanje krme, sploh vse gospodarske stroje in oprave.

☛ Cenike s podobami pošilja se na zahtevanje zastoj
in poštnine prosto. ☛ (10—5)

Izvrstni zgodnji (48--1)

Simoradski semenski oves,

ki najmanj 14 dni prej dozori kot vsak drug oves ima
naprodaj kvintal (100 kr.) po 12 gold.

Josip Lenarčič, posestnik na Vrhniki.

Razne cepiče,

prav zanesljivo imenovane, cepivni povos (Rafia),
cepivni vosek i. t. d. dobi se pri

F. Ogorevc, sadjarju v Brežicah, Rann.

Za šole po znižani ceni! (47—1)

Prodaja sadnega drevja.

**Kneza Schwarzenberga ravnateljstvo grajščin v
Protivin-u na Českem (postaja Cesarja Frana Josipa
železnice in Protivinsko-Rakovnické železnice)**

ponuja izvrstno ukoreničeno sadno drevje, najboljših plemen in vrst iz svojih vrlo priporočenih drevesnic po nižje zaznamovani ceni. Ceno je razumeti s zavojem vred za drevje postavljeno na postajo Protoksko. Neznanim naročnikom pošilja se proti povzetju a pa naj se denar naprej pošlje.

Visokodebelnato požlahteno drevje: 5000 ja-
blan à 40 kr.; 6000 hruškovih dreves à 40 kr.; 6000
češnevih dreves à 30 kr., 1000 višenj à 30 kr. Kdor
vzame 100 dreves naenkrat dobi jih 5%, kdor pa 200
dreves pa 10% ceneje. **Jabolčne divjake,** dvoletne,
presajene, močno ukoreničene, pripravne za požlahtnit
za 1000 komadov 15 gld. **Gozdno drevje:** Lipo z ve-
likim listjem à 30 kr.; divji kostanj, močna drevesa
po 40 kr.; javor po 30 kr.; beli trn (glogol) dvoleten
za 1000 komadov 15 gld.

Sadike za živo mejo: Sadike osladja (*Spiraea opuli-folia*) triletne à 1000 komadov po 15 gld.; sadike panele (*Symphoricarpos zaremosus*) triletne à 1000 komadov po 15 gld.; češminjeve sadike, dvoletne à 1000 komadov 15 gld. (20—4)

V najem

se daje

štiri njive ležeče na Ljubljanskem
polju prav blizo mesta.

Njive merijo 5 oralo in 924 □^o ter jih je mo-
goče precej prevzeti. (49—1)

Natančneje pogoje se izve v

Frančiškanski ulici št. 12, I. nadstropje.

BRATA EBERL

v Ljubljani

za frančiškansko cerkvijo v hiši g. Ivan Vilharja
prodajata

oljnate barve, lake, firneže

kemične in prstene barve lastnega izdelka, čopiče ter vse v nje stroko spadajoče blago na debelo in drobno.

Posebno se priporočajo oljnate barve v kositarskih (plehastih) posodah za trgovce in prodajalce, pri čemur opomnimo, da se naše barve ne smejo zamenjati z navadnimi kakor se sploh prodajajo, kajti od nas prodajane barve so kemično čiste in s pravim, z lanenega olja izdelanim firnižem ribane. (46—1)

Oskrbništvo graščine Herberstorf

prodaja proti povzetji od postaje Wildon na
Štajerskem sledeča semena in sadike:

Deteljno seme,

pravo štajersko, brez predenice, 100 kilogr. 65 gld.;
zavoj 5 kilogr. težek s poštnino vred 4 gld.

Herberstorfski ječmenski oves,

prav zgođen, dá veliko zrna in slame, stane 100 kilogr.
12 gld. (1 hl. tehta 56½ klg. (24—3)

Semenski krompir,

Mr. Breesé, Magnum bonum, Champion, 100 kilogr.
4 gld. Vse te sorte so zelo plodovite ter ne gnijejo.

Vrbove sadike

sledečih sort: Salix viminalis, S. viminalis purpurea,
S. purpurea, S. amygdalina viridis, S. amygdalina vitellina,
S. amygdalina latifolia, S. acutifolia.

Tisuc sadike stane 1 gld. 80 kr., pri večjih naročitvah ceneje. Za prave sorte jamčimo.

Semenarska postaja

C. Rambousek-a v Zborowu, pošta Forbes na
Češkem

ponuja za pomladansko setev semena sledečih jarih žit
in krompirja:

Jara žita: Požlahtnena menjalna pšenica.

Zborovska menjalna in velikanska rž.

Oregonski, švedski Hudikswall in Bestehorn ječmen.

Zborovski, švedski, Milton, Luher in velikanski ligowski oves.

Krompir: Zgodnji: Zborowski, Oneida, cesarski, Extra, Early Vermont, Early Mayflower, in Darling.

Pozni: Biser, Anderssen Hertha, Aurora, Magnum bonum itd. (2—3)

☛ **Cenike dobiti je na zahtevanje zastonj.** ☛

Ravno tukaj dobiti je jajca od Endemskih velikanskih gosij, jajce po 80 kr., od Pekinskih in Aylesburyških rac, jajce po 20 kr.

Zanesljivi in najboljši

krompir za seme

prodaja oskrbnništvo poškuševalnega dvora c. kr. kmetijske družbe Kranjske v Ljubljani na Poljanah v hiši živinozdravnišnice

100 kilogramov po 6 goldinarjev
za ude c. kr. kmetijske družbe pa (39—2)

100 kilogramov po 5 goldinarjev.

Na prodaj so sledeče sorte: Zborovski krompir, jako plodovit nič ne gnije, skušena dobra sorta; Oneida, ravno tako; Zgodni rožnik, Aurora, Magnum bonum, Kasni rožnik, Ribničan, izvrstna domača sorta, Novi rožnik, nova vzgojitev prvega reda.

V manjših količinah dobiti je sledeče sorte: Kifelčar, Snowflake, Paterson, Sago črni, Najzgodnejši.

Prodaja

smrekovih sadik.

V c. kr. centralni drevesnici pod rožnikom
proda se 4 milijone triletnih, lepih presajenih

smrekovih sadik

v skupinah po tisoč kosov, katerih vsaka z zavijanjem vred 2 goldinarja stane.

Naročila vsprejema c. kr. deželno gozdno
nadzornišstvo v Ljubljani do konec marta t. l. (35—2)

Oskrbništvo graščine Fužine

(Kaltenbrunn)

ima naprodaj 800 kgr. izvrstnega „Triumf-ovesa“ za
seme, 100 kgr. 15 gold. in

več tisuč različno močnih sadik vijolčasto cvetčega španjskega bezga (Flieder). (45—1)

Kdor želi kaj naročiti obrne naj se naravnost na oskrbnništvo graščine Fužine pod Ljubljano.

Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradcu.

(Ta drevesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izbrano zalogo:

Vrtnice, visokodebelnatih in pritličnih; **sadnega drevja**, visokodebelnatega in pritličnega ter piramide, spalirje, kordone in enoletne požlahtitve; **divjakov in podlag za pritlikovce**; **jagodnega sadja**; **lepotičnega drevja in grmovja**, drevja (16—4)

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vsih vrst sadja.

☛ **Cenike je dobiti zastonj in franko.** ☛

Naznanilo.

Kmetiska posojilnica

ljublanske okolice

registrovana zadruga z neomejenim poroštvom v Ljubljani

znižala je obresti posojilom in dovoljuje od današnjega dne naprej nova posojila s sledečimi pogoji:

1. posojila proti intabuliranemu dolžnemu ali zastavnemu pismu po 6%. Prvikrat računajo se tudi uradni stroški.

2. posojila proti mejnici po 5 1/2 %, h katerim se še prištevajo uradni stroški kakor do sedaj.

Hranilne vloge sprejema se po 4 1/2 %, obrestujejo se polme- sečno; koncem leta pa obresti kapitalizirajo.

Obrestovanje hranilnih vlog s 5% proti polletni odpovedi se z današnjim dnem ustavi in strankam, katere so imele té na ta način vložene s tem do 1. marca t. l. odpovedó.

Uradni dan je vsaki torek od 9. do 12. ure. Prošnje za posojila se pa sprejemajo vsaki dan v tednu v navadnih uradnih urah.

Pisarna društva je na Marije Terezije cesti hiš. št. 3 v Ljubljani.

Ljubljani dné 15. februarja 1887.

(23—3)

Ravnateljstvo.

Vabilo na naročbo na vinarski list:

„Die Weinlaube“,

Zeitschrift für Weinbau und Kellerwirtschaft.

Jeden Sonntag 12 Seiten stark, in Grossoktavformat auf starkem Papier. Dazu gratis: Jeden 1. und 3. Sonntag „Auf dem Lande“, Zeitschrift für Land- und Hauswirthschaft, Obst- und Gartenbau, in demselben Format, 8 Seiten stark.

Herausgegeben von A. W. Freiherrn von Babo, Director der k. k. önolog. und pomolog. Lehranstalt in Klosterneuburg, unter Mitwirkung von Ed. Mach, Director der landwirthschaftl. Landeslehranstalt und Versuchstation in S. Michele a. E.

Redigirt von Dr. Leopold Welgert.

(22—3)

Die „Weinlaube“ erscheint in Klosterneuburg seit dem Jahre 1869. Ihre grosse Verbreitung und ihre allgemein anerkannte Bedeutung als **hervorragendstes Fachblatt** verdankt sie in erster Linie dem Bestreben, dem Leser Alles zu bieten, was auf dem Gebiete der Weinproduction im weitesten Sinne des Wortes von Interesse ist.

Abonementspreis: Für die „Weinlaube“, und „Auf dem Lande“ pro Vierteljahr für Österreich-Ungarn fl. 1.50.

Deteljno seme.

Najfinejšo seme prave francoske lucérne (nemške detelje) in čez vse fino debelo-zrnato seme štajerske rudeče detelje. To seme prodaja podpisani popolno čisto, izvrstno kaljivo in pa

brez predenice (žide)!

Mojo deteljno seme je preiskano od c. kr. preiskovalne postaje na Dunaji ter jo prodajam v zavojih, ki so od tega c. kr. urada zapečaćini in s spričevalom potrjeni. C. kr. preiskovalna postaja na Dunaji tako strogo postopa, da ne dá spričevala ako v zavoju le jedno zrno predenice najde.

Cena mojemu izvrstnemu semenu je sledeča:

100 kg. in več zaračunam 1 kg. lucérne	86 kr., štajerske detelje pa	67 kr.,
pod 100 kg. doli do 25 kg.	1 „ „ „	92 „ „ „ 72 „
25 „ „ „ 10 „ „ „	1 „ „ „	100 „ „ „ 78 „

Kar je pod 10 kg. ne oddajem od c. kr. preiskovalne postaje zapečaćeno.

(18—4)

Trgovina se semenom:

———— **P. Hüttig, Wien (Dunaj), I. Weihburggasse 17.** ————

„AZIENDA“,

avstro-ogerska družba za zavarovanje živ-
ljenja in rent.

avstro-ogerska družba za zavarovanje proti
elementarnim škodam in nezgodam.

Ravnateljstvo:

na DUNAJI, I., Wipplingerstrasse šte. 43.

Družba zavaruje

človeško življenje v vseh navadnih kombinacijah;

Zavarovanje za slučaj smrti, zavarovani znesek se izplača takoj po smrti zavarovanca njegovim ostalim, oziroma drugim obmišljencem;

Zavarovanje za doživetje preskrbovanje v starosti in otročje dote, zavarovani znesek se izplača zavarovancu samemu, ko doseže neko določeno starost;

Zavarovanje dosmrtnega dohodka udovskih pokojnin in dohodkov za odgojo po najnižjih premijah in z jako kulantnimi pogoji, zlasti onim, da se policam ne more ugovarjati.

a) proti škodam, ktere napravijo **požar** ali **strela**, parne ali plinove eksplozije, ali se narede z gašenjem, podiranjem in izpraznjenjem pri stanovanjih in gospodarskih poslopih, tovarnah, strojih, mobiljah in vsakovrstnih opravah zaloga blaga, živini, gospodarskem orodju in zaloga;

b) proti škodam, ktere napravi **ogelj** ali strela ob žetvi in kosnji na poljskih ali travniških pridelkih v gumnih in stogih;

c) proti škodam, ki je napravi **toča** na poljskih pridelkih;

d) proti nevarnostim **prevažanja blaga** po vodi in po suhem;

Zavarovanje proti telesnim nezgodam se še ni pričelo, a se bode pravočasno naznanilo p. n. občinstvu, kakor se prične.

Zastopstva družbe.

V Budimpešti, Wienergasse 3 in Schiffgasse 2; v Gradci, Albrechtsgasse 3; v Inomostu, Bahnstrasse, Hôtel „Goldenes Schiff“; v Lvovu, Marijin trg 9, nova; v Pragi, Vaelava trg 54; v Trstu, Via St. Nicolo 4, na Dunaji, I., Hohenstaufengasse 10.

V vseh mestih in večjih krajih avstro-ogerske monarhije nahajajo se glavne in krajne agenture, ki rade dajo pojasnila in dajo ponudbene pôle ter prospekte zastoj in vsprejemajo zavarovanja.

**Glavni zastop v Ljubljani, Slonove ulice šte. 52, pri
JOSIPU PROSENC-u.**

(4—3)

Tovarna za kostne pridelke in lim
Luckmann-a & Bamberg-a
v Ljubljani

priporoča svoja zelo vspešno učinkujoča

**umetna gnojiva, kostne
moke in superfosfate**

po najnižjih cenah.

Na zahtevanje se vpošlje cenilnik in prospekt.

(40-2)

Pravo, izvirno, rigajsko, rusko

LANENO SEME

je došlo v Ljubljano. To seme se prodaja po znižani ceni, ker je vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo pripomoglo k nakupu s 300 gld. državne podpore. Kdor se je nanj naročil, naj kmalu pride ponj. Ker je semena nekoliko več prišlo, kakor je bilo naročenega, dobijo ga tudi tisti, ki ga dosedaj niso še naročili.

Cena temu semenu je 12 gld. 72 kr. za hektoliter ali 3 gld. 60 kr. za stari mirnik.

Seme je dobiti (38-3)

v pisarni c. kr. kmetijske družbe Kranjske v Ljubljani,
Salendrove ulice št. 5.

(Pravico do tega semena imajo le Kranjski gospodarji.)

S pohvalo Nj. Vel. cesarja priznana:

Gozdna cvetica

(Waldbouquet).

katera naredi v sobah okrepčalen gozdni zrak polu osonca.

„Gozdno cvetico“ od lekarnarja Ghillanija priporočajo prvi učenjaki zdravilstva.

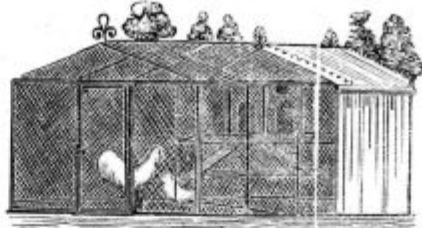
„Gozdna cvetica“ narejena je iz mladih jegličnih vršičkov in iz dobroduhteših gozdnih cvetov. Ona razkužuje in zboljša zrak, oživi dihala, zato je neobhodno potrebna v otročjih, bolniških in sploh v sobah. V kopelji upliva jako dobro „gozdna cvetica“ na čutnice in na kožo ter je ravno tako dobra v vodi za vmičanje. „Ghillanijeva gozdna cvetica“ je zaradi njenega dobrega duha bolja mimo vseh družih razkuževalnih sredstev, je dobra za parfimovanje sob in žepnih rut. — Velika steklenica stane na Dunaji 1 gld., majhna pa 60 kr. (6-5)

Glavna zaloga in tovarna:

G. Wettendorfer, Wien-Hernals, Veronikagasse 32.

V Ljubljani dobiti je „gozdno cvetico“ pri gosp. lekarnarju Gabriel Piccoli-ju, v Kranji pa pri gosp. lekarnarju Karolu Šavniku.

Pocinjena, bodeča žica (drat) iz jekla.



**S strojem
pletene
mreže
iz žice (dratu).**

Trpežno! Hiša za 10 kokoš. Trpežno!

Ograje za vrte, gozde, parke i. t. d., kakor vse sorte mreže za kur-nike in za hiše za fazane. Varnostne mreže proti ognji, mreže za oknja, mreže za sejati pesek in šuto, torbe čez gobec za govejo živino in za pse. Dratene vrvi vsakovrstne sestave. Zelezne vrste in stavbe iz železa sploh. Vse to izdeluje:

**Eisendraht- und Maschinendrahtgeflechts-Fabrik und Bauschlösserei
Franz Schröckenfuchs in Waidhofen a. d. Ybbs.**

Ograje iz pocinjene dratene mreže ne stanejo več kakor dobre lesene ograje, so pa neizrečeno trpežne in dajo ograjenemu prostoru ličen in gospodski obraz. Proračune določijo se zastoj in poštine prosto. (27-3)

Važno za kmetovalce in živinorejce!

Na prodaj je:

**1800 novih centov angleške
krmske repe,** (37-2)
(turnips, strnišne repe).

Ta repa se prodaja na cele vagone, nov cent po 60 kr. od postaje Savski Marof na Hrvatskem.

Gračinsko oskrbnništvo Januševce
pošta: Savski Marof na Hrvatskem.

Važno za kmetovalce in živinorejce!

Mala naznanila.

Za naznanila priobčena na tem mestu plačajo udje c. kr. kmetijske družbe in naročniki „Kmetovalca“ od vsake besede 1 krajcar, neudje in oni ki niso naročniki pa 2 krajcarja.

Kovač,

kateri ima skušnjo čez vsa kovaška dela, naj se pisмено obrne na Steigmann-a v Moravčah. (44-1)

Gozdne sadike.

Podružnica c. kr. kmetijske družbe v Ratečah pri Zidanem-mestu ima za oddati 50.000 triletnih smerek tisuč po 1 gld. 50 kr. Vsak ud Rateške podružnice zamore dobiti 1000 smerek zastoj. Tudi je oddati 3000 tri do štiri-letnih črnih borovcev, tisuč po 2 gld. (28-2)

Semenski oves

„Triumf“ in „Kanada“ prodaja F. Lenček na Blanci, pošta Sevnica. 100 kgr. Triumf ovesa stoji 15 gld., Kanada ovesa pa 10 gld. (36-2)

Stroj za žito čistiti

(trijér) je na poskušavalnem dvoru c. kr. kmetijske družbe na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. Kdor ga hoče rabiti plača od hektolitra žita 20 kr. (30-3)

Triumf oves

dobiti je pri Ignaciju Klopčiču, mesarju i. t. d. v Moravčah. Dober stojim, da se pridelava na vgodni njivi iz 5 bokalov 15 starih mernikov. Oves je posebno lep. (29-3)

Oves „Triumf“

prodaja Gabrijel Jelovšek na Vrh-niki mernik po 2 gld. Kedor ga več skupaj kupi, dobi ga po 1 gld. 50 kr. (11-3)